

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 188 (XXXII) — Nr. 122

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 17 februarie 2020

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 25 din 22 ianuarie 2020 referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a dispozițiilor Hotărârii Senatului României nr. 36 din 10 septembrie 2019 pentru alegerea președintelui Senatului	2-12
ACTE ALE AUTORITĂȚII ELECTORALE PERMANENTE	
1.100. — Raport privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale ale Uniunii Democrate Maghiare din România pentru alegerea Președintelui României din data de 10 noiembrie 2019	12
1.253. — Raport privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale ale Partidului Libertate, Unitate și Solidaritate cu ocazia alegerilor pentru Președintele României din anul 2019.....	13
1.327. — Raport privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale ale Partidului Dreapta Liberală cu ocazia alegerilor pentru Președintele României din anul 2019.....	13
1.480. — Raport privind verificarea veniturilor și cheltuielilor electorale ale Partidului Mișcarea Populară aferente campaniei electorale desfășurate pentru alegerea Președintelui României din data de 10 noiembrie 2019....	14
1.536. — Raport privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale ale candidatului independent Alexandru Cumpănașu cu ocazia campaniei electorale desfășurate pentru alegerea Președintelui României din anul 2019.....	14
1.537. — Raport privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale ale Partidului Social Democrat cu ocazia alegerii Președintelui României din anul 2019.....	15
1.580. — Raport privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale ale Partidului Puterii Umaniste (social-liberal) cu ocazia alegerilor pentru Președintele României din anul 2019	15

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 25**

din 22 ianuarie 2020

referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a dispozițiilor Hotărârii Senatului României nr. 36 din 10 septembrie 2019 pentru alegerea președintelui Senatului

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Mihaela Senia Costinescu	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluționarea sesizării de neconstituționalitate a dispozițiilor Hotărârii Senatului României nr. 36 din 10 septembrie 2019 pentru alegerea președintelui Senatului, sesizare formulată de un număr de 33 de senatori, membri ai grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal, Partidului Alianța Liberalilor și Democraților și Uniunii Democrate Maghiare din România, precum și de senatori neafiliați, în temeiul prevederilor art. 146 lit. l) din Constituție și art. 27 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa nr. 5.201 din 19 septembrie 2019, secretarul general al Senatului a transmis Curții Constituționale sesizarea formulată, care a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 7.179 din 19 septembrie 2019 și constituie obiectul Dosarului nr. 2.435L/2/2019.

3. **În motivarea sesizării de neconstituționalitate**, autorii acesteia arată că, la data de 26 august 2019, forurile de conducere statutare ale Partidului Alianța Liberalilor și Democraților (ALDE) au luat decizia de denunțare unilaterală a Protocolului de constituire a Coaliției de Guvernare pentru Dezvoltare și Democrație P.S.D.-ALDE din data de 19 decembrie 2016 și de retragere a ALDE din coaliția de guvernare. Ca urmare a ruperii coaliției de guvernare și încetării protocolului de guvernare P.S.D.-ALDE prin denunțare unilaterală, senatorul și președintele ALDE, Călin Popescu-Tăriceanu, propus și ales în funcția de președinte al Senatului din partea coaliției de guvernare, și-a anunțat demisia din funcția de președinte al Senatului în ședința plenului Camerei din data de 2 septembrie 2019. Având în vedere vacanța funcției, s-a declanșat procedura de alegere a unui nou președinte al Senatului, conform art. 23 din Regulamentul Senatului, care la alin. (1) prevede că „Președintele Senatului este ales, prin vot secret, cu buletine de vot pe care sunt înscrise, în ordinea descrescătoare a mărimii grupului parlamentar, numele și prenumele tuturor candidaților propuși de liderii grupurilor parlamentare. Fiecare grup poate face o singură propunere”. Deși norma regulamentară prevede că un grup parlamentar poate propune un candidat, care în mod implicit este membru al respectivului grup, grupul senatorial P.S.D. l-a propus pentru funcția de președinte al Senatului pe senatorul Teodor Meleșcanu, membru al grupului parlamentar ALDE. În urma rezultatelor înregistrate în turul doi de scrutin, senatorul Teodor Meleșcanu a fost ales președinte al Senatului, lucru consfințit prin Hotărârea Senatului României nr. 36 din 10 septembrie

2019. Senatorul Teodor Meleșcanu, în noua calitate de președinte al Senatului, a anunțat în plenul acestei Camere că își menține calitatea de membru în grupul parlamentar ALDE.

4. Prin raportare la considerentele rezultate din jurisprudența Curții Constituționale cu privire la admisibilitatea sesizărilor privind neconstituționalitatea unor hotărâri ale Camerelor Parlamentului, autorii sesizării consideră că Hotărârea Senatului nr. 36/2019 pentru alegerea președintelui Senatului intră sub incidența dispozițiilor art. 27 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, fiind o hotărâre care prin obiectul ei vizează organizarea și funcționarea unei autorități de rang constituțional (Senatul României), iar normele încălcate în procedura adoptării sunt atât de rang constituțional, cât și infraconstituțional (Regulamentul Senatului). Hotărârea Senatului nr. 36/2019 încalcă în mod efectiv, și nu formal, reguli și principii constituționale reglementate la nivel de Constituție, respectiv principiul configurației politice prevăzut de art. 64 alin. (5) din Constituție, motiv pentru care apreciază că sesizarea de neconstituționalitate îndeplinește toate condițiile de admisibilitate.

5. Autorii sesizării apreciază că prin adoptarea Hotărârii Senatului României nr. 36/2019 au fost încălcate prevederile constituționale și infraconstituționale privind principiul configurației politice în organizarea, conducerea și funcționarea Camerelor Parlamentului, principiul egalității între grupurile parlamentare, respectiv principiul autonomiei celor două Camere ale Parlamentului.

6. Unul dintre principiile fundamentale ale organizării, conducerii și funcționării Camerelor Parlamentului este respectarea configurației politice a celor două Camere legislative și, pe ansamblu, a forului legislativ. Întrucât la alegerea Camerelor Parlamentului participă candidați propuși de partide politice, de alianțe politice sau electorale, competitori în alegerile parlamentare, este firesc ca Parlamentul ales să aibă o anumită coloratură sau configurație politică. Aceasta rezultă din spectrul tuturor partidelor politice ai căror reprezentanți aleși, deputați și senatori, fac parte din fiecare Cameră. Este esențial să se cunoască și să se respecte în mod strict configurația politică rezultată din alegeri, această cerință fiind special subliniată în teza finală a art. 31 alin. (3) din Regulamentul Senatului, în care se prevede că „După alegerea unui nou președinte al Senatului se renegociază, dacă este cazul, de îndată, repartizarea celorlalte funcții din Biroul permanent, procedându-se potrivit dispozițiilor prezentului regulament, astfel încât noul Birou permanent să reflecte configurația politică rezultată din alegeri”.

7. Autorii sesizării susțin că expresia concretă a configurației politice a Senatului sunt partidele politice parlamentare, prin grupurile acestora, constituite și organizate potrivit regulamentului Camerei respective. La rândul lor, partidele politice parlamentare sunt extensii ale voinței suverane a corpului electoral exprimate prin vot. Legătura între partidele politice parlamentare și voința electorală suverană a cetățenilor reprezintă o componentă originară a ideii de parlamentarism.

De aceea, art. 64 alin. (5) din Constituție impune ca birourile permanente ale Camerelor Parlamentului și comisiile parlamentare să fie alcătuite potrivit configurației politice a fiecărei Camere.

8. Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa constantă că biroul permanent al fiecărei Camere trebuie să respecte configurația politică existentă în Parlament. Or, președintele Senatului este și el membru al biroului permanent și nu este exclus de la aplicarea acestui principiu. În aceste condiții, Regulamentul Senatului, prin art. 23 alin. (1) teza a doua, îi permite fiecărui grup parlamentar să nominalizeze un candidat: „Fiecare grup parlamentar poate face o singură propunere”. Scopul instituirii acestei reguli a fost acela de a asigura reprezentarea proporțională a configurației politice, în vreme ce instrumentul oferit pentru atingerea scopului este dat de posibilitatea fiecărui grup parlamentar de a nominaliza un candidat din interiorul grupului său. Interpretarea contrară, prin care s-ar permite grupurilor parlamentare să nominalizeze un candidat de la un alt grup parlamentar, ar fi contrară scopului urmărit de legiuitor.

9. În practica parlamentară au existat cazuri în care un grup parlamentar a susținut un candidat al altui grup parlamentar, fără a-și nominaliza propriul candidat. O astfel de situație nu este contrară scopului avut în vedere prin art. 64 alin. (5) din Constituție ori infraconstituțional, prin art. 31 alin. (3) și art. 23 alin. (1) teza a doua din Regulamentul Senatului, întrucât chiar normele regulamentare permit o asemenea conduită. Astfel, grupurile parlamentare au un drept în a-și nominaliza un candidat, nu o obligație. Nimic nu împiedică ca un grup parlamentar să facă o coalitie sau doar o simplă înțelegere politică cu un alt grup parlamentar, astfel încât acestea împreună să susțină un singur candidat. Cu toate acestea, într-o asemenea situație, propunerea de candidat va fi făcută de grupul parlamentar din care face parte candidatul, urmând ca cel de-al doilea grup să se rezume doar în a-l susține. Doar printr-o asemenea interpretare s-ar asigura aplicarea principiului reprezentării proporționale a configurației politice. În caz contrar, s-ar putea ajunge la situația în care din același grup parlamentar să candideze două persoane: una propusă și susținută direct de propriul său grup parlamentar și o alta propusă și susținută indirect, de un alt grup parlamentar, aspect ce contravine scopului avut în vedere de legiuitor.

10. În susținerea raționamentului interpretativ de mai sus, autorii sesizării invocă și prevederile art. 32 alin. (3) din Legea nr. 96/2006 privind statutul deputaților și senatorilor, potrivit cărora pierderea sprijinului politic de către deputat sau senator atrage de drept încetarea calității de titular al oricărei funcții obținute prin susținere politică, inclusiv a celei de președinte al Senatului. Coroborând această dispoziție legală cu dispoziția regulamentară care prevede că fiecare grup parlamentar poate face o singură propunere pentru funcția de președinte al Senatului, rezultă că un grup parlamentar, dacă decide să facă o propunere, trebuie să propună un senator care este membru al respectivului grup politic. În caz contrar, s-ar ajunge la situația absurdă în care retragerea sprijinului politic de către grupul parlamentar din care face parte să nu mai poată conduce la pierderea funcției obținute prin susținere politică. De exemplu, în acest moment, senatorul Teodor Meleșcanu deține funcția de președinte al Senatului, deși i-a fost retrasă susținerea politică de către partidul din care face parte. Sub acest aspect, prin Decizia nr. 467 din 28 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 754 din 28 septembrie 2016, Curtea a reținut că, „în lipsa unui mecanism de control al partidului politic/grupului parlamentar asupra membrului/membrilor săi din Biroul permanent, s-ar putea foarte ușor să se ajungă la nerespectarea configurației politice a Biroului permanent astfel cum aceasta a rezultat din alegeri și că, într-un mod mai mult

sau mai puțin transparent, președintele Camerei ar putea migra spre un nou partid politic/grup parlamentar care l-ar susține, în mod mai mult sau mai puțin fățiș, sensul votului politic dat la alegerea sa în funcție este denaturat, iar configurația politică rezultată din alegeri ar fi compromisă.” De asemenea, Curtea a mai statuat că „nici revocarea unui membru al Biroului permanent nu poate afecta această configurație politică”, iar prevederile constituționale ale art. 64 alin. (2) se cer a fi coroborate cu prevederile art. 64 alin. (5) din Constituție, care stabilesc că birourile permanente și comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere. „Pentru aceste motive, propunerea de revocare, care poate duce la încetarea mandatului unui membru al Biroului permanent, nu poate aparține decât grupului care l-a propus. Curtea constată că posibilitatea recunoscută oricărui grup parlamentar de a face o astfel de cerere contravine imperativelor și exigențelor prevederilor constituționale ale art. 64 alin. (2) coroborate cu cele ale alin. (5) al aceluiași articol, care stabilesc că „birourile permanente și comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere” (Decizia nr. 62 din 1 februarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 153 din 21 februarie 2005).

11. Având în vedere cele statuate de Curte, senatorii care fac parte dintr-un grup parlamentar trebuie să fie propuși, în conformitate cu prevederile art. 23 alin. (1) din Regulamentul Senatului, de propriul grup parlamentar. Doar în măsura în care senatorul propus de grupul P.S.D. ar fi fost exclus ori ar fi demisionat din propriul grup parlamentar, acesta nu mai putea fi propus de grup. Însă, atât la momentul propunerii, cât și după alegerea sa ca președinte al Senatului, senatorul Teodor Meleșcanu avea calitatea de membru în grupul parlamentar ALDE. Totodată, senatorul Teodor Meleșcanu nu ar fi putut să se autopropună conform art. 22 alin. (4) din Regulament, potrivit cărora „Senatorul care a fost ales independent se poate autopropune”, întrucât nu fusese ales în funcția de parlamentar din postura de independent. Prin urmare, din interpretarea făcută anterior, niciun alt grup parlamentar (în afara grupului ALDE) nu îl putea propune. În mod evident, senatorul Teodor Meleșcanu nu a fost nici propunerea unică și comună a unei coalitii parlamentare P.S.D. și ALDE, această coalitie încetând la data de 26 august 2019, iar grupul parlamentar ALDE formulând o propunere proprie de candidatură în persoana senatorului Ioan Popa, membru al acestui grup.

12. În concluzie, nominalizarea și susținerea politică de către grupul P.S.D. a senatorului Teodor Meleșcanu pentru funcția de președinte al Senatului s-au făcut cu încălcarea jurisprudenței Curții Constituționale, potrivit căreia „instituirea unui criteriu ce nu are la bază configurația politică a Camerei, stabilită prin voința cetățenilor cu ocazia alegerilor generale, încalcă litera și spiritul Constituției” (a se vedea Decizia nr. 317 din 13 aprilie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 446 din 23 mai 2006). Alegerea senatorului Teodor Meleșcanu în funcția de președinte al Senatului, confirmată prin Hotărârea Senatului nr. 36/2019, s-a făcut cu nerespectarea principiului configurației politice statuat prin art. 64 alin. (5) din Constituție, deși plenul Senatului era obligat să respecte principiul respectiv (a se vedea și Decizia nr. 667 din 18 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 397 din 7 iunie 2011). Acceptarea unei astfel de practici cu privire la propunerile de candidați formulate de grupurile parlamentare pentru funcția de președinte al Senatului este de natură să vulnereze însăși stabilitatea și funcționarea grupurilor parlamentare, întrucât facilitează scindarea internă, perturbând configurația politică rezultată din alegeri.

13. Cu privire la încălcarea principiului egalității între grupurile parlamentare prevăzut de art. 23 alin. (1) din Regulamentul Senatului, a principiului autonomiei celor două

Camere ale Parlamentului prevăzut de art. 64 din Constituție prin raportare la art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, autorii sesizării susțin că, în virtutea configurației politice a Senatului, grupurile parlamentare constituite în această Cameră la începutul legislaturii sunt structurate într-o majoritate parlamentară și grupurile aflate în opoziție. Deși acestea au ponderi politice diferite, ca urmare a componenței lor numerice, în privința alegerii președintelui Senatului, Regulamentul Senatului consacră în art. 23 alin. (1) principiul egalității între grupurile parlamentare, fiecare dintre acestea având dreptul să facă o singură propunere de candidat pentru această funcție. Este o cerință intrinsecă a normei regulamentare ca fiecare grup parlamentar să facă o singură propunere pentru funcția de președinte al Senatului, dar dintre membrii acestuia. Această normă este o dezvoltare și o transpunere la nivelul procedurii parlamentare a principiului constituțional înscris în art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală, astfel că încălcarea art. 23 alin. (1) din Regulamentul Senatului este, implicit, și o încălcare a art. 1 alin. (3) din Constituție.

14. Dispozițiile art. 64 din Constituție consacră și principiul autonomiei celor două Camere ale Parlamentului, iar acest principiu trebuie respectat și de grupurile parlamentare în raporturile între ele. De aceea, propunerea făcută și susținută de grupul parlamentar al P.S.D. ca senatorul Teodor Meleșcanu, în calitate de membru al altui grup parlamentar, să candideze în numele și pentru grupul parlamentar senatorial social democrat contravine și dispozițiilor art. 64 din Constituție, astfel cum acestea au fost dezvoltate în jurisprudența Curții, respectiv în Decizia nr. 601 din 14 noiembrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1022 din 17 noiembrie 2005.

15. Senatorii semnatori ai sesizării consideră că propunerea și susținerea senatorului Teodor Meleșcanu de către grupul parlamentar P.S.D. sunt în realitate un act de strategie politică prin care P.S.D. a urmărit să desființeze, printr-o procedură parlamentară, un grup parlamentar din opoziție, ceea ce contravine art. 1 alin. (3) din Constituție. De altfel, este nedemocratic și neconstituțional ca grupul P.S.D., care formează majoritatea parlamentară în Senat, să propună și să susțină pentru funcția de președinte al Senatului un candidat care și-a anunțat afinitatea și apartenența politică și ideologică față de ALDE, ca partid care, în prealabil, ieșise din coaliția de guvernare. Deși regulamentele Camerelor legislative nu consacră expres principiul democrației parlamentare, acesta este intrinsec filosofiei raporturilor dintre majoritatea parlamentară și grupurile aflate în opoziție. Tocmai potrivit acestui principiu, Regulamentul Senatului prevede în art. 23 alin. (1) că fiecare grup parlamentar poate să își propună propriul candidat la funcția de președinte al Senatului, acest drept fiind, prin urmare, recunoscut și grupurilor parlamentare aflate în opoziție. Grupurile respective au astfel posibilitatea, recunoscută de principiul democrației parlamentare, de a exprima o opoziție reală și credibilă ca posibilă alternativă la guvernare, ceea ce corespunde și caracterului statului român ca stat de drept, potrivit art. 1 alin. (3) din Constituție.

16. În fine, întrucât principiile încălcate sunt reglementate prin dispoziții exprese de rang constituțional, iar Hotărârea Senatului României nr. 36/2019 privește atât principii constituționale, cât și organizarea și funcționarea unei autorități fundamentale, autorii sesizării apreciază că hotărârea criticată încalcă și dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție care prevăd că „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”.

17. În conformitate cu dispozițiile art. 27 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională a solicitat punctul de vedere al Biroului permanent al Senatului asupra sesizării de neconstituționalitate.

18. **Biroul permanent al Senatului** a transmis punctul său de vedere prin Adresa nr. 1.187 din 3 octombrie 2019, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 7.567 din 3 octombrie 2019, în care susține, în principal, inadmisibilitatea sesizării formulate. Arată că Hotărârea Senatului nr. 36/2019 reprezintă o hotărâre cu caracter individual, categorie în rândul căreia se includ hotărârile privind alegerea sau numirea într-o funcție, revocarea din funcție și cele referitoare la validarea în funcții. De-a lungul timpului, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că nu își poate extinde controlul și asupra actelor de aplicare a regulamentelor, întrucât ar încălca însuși principiul autonomiei regulamentare a celor două Camere, așa încât contestațiile privind actele concrete de aplicare a prevederilor regulamentului sunt de competența exclusivă a Camerei respective. Asemenea tipuri de acte juridice nu pot fi supuse controlului exercitat de Curtea Constituțională, deoarece nu privesc probleme de drept, ce ar putea fi supuse controlului de constituționalitate prin raportare la normele și principiile fundamentale. Curtea Constituțională nu se poate transforma într-un arbitru al conflictelor politice din Parlament, nu poate cenzura opțiunile politice majoritare ale parlamentarilor cu privire la alegerea președintelui unei Camere, a conducerii sau a membrilor Biroului permanent al fiecărei Camere sau ai altor organe de lucru și nici nu are rolul unei instanțe de apel pentru soluționarea unor diferende sau neînțelegeri între persoane ce au calitatea de parlamentari. Astfel de acte reprezintă manifestări politice care, chiar dacă îmbracă formal haina unor acte juridice, nu au caracter normativ, în sensul că nu conțin reglementări juridice de largă aplicabilitate și cu efect juridic general sau circumscris unei categorii determinate de subiecte de drept, ci reprezintă acte juridice cu caracter individual și scop politic, având ca obiect numiri, alegeri sau validări în funcții, înlocuirea unei persoane cu alta, cu respectarea procedurilor regulamentare, și nu pot reprezenta o problemă de constituționalitate pe care Curtea Constituțională să poată fi solicitată a o tranșa (Decizia nr. 728 din 9 iulie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 478 din 12 iulie 2012).

19. Curtea Constituțională s-a pronunțat în aplicarea principiului configurației politice prevăzut la art. 64 alin. (5) din Constituție. Prin Decizia nr. 393 din 6 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 9 iulie 2018, Curtea a statuat că „liderii grupurilor parlamentare din Camera Deputaților și din Senat negociază componența numerică și propun componența nominală a structurilor comune prevăzute la alin. (1) și (2) [al art. 4 din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, n.r.] și a conducerilor acestor structuri pentru a asigura respectarea configurației politice a celor două Camere și raportul dintre numărul deputaților și numărul senatorilor. Odată stabilită această regulă parlamentară, modalitatea concretă în care fiecare grup parlamentar își exercită abilitățile de negociere cu privire la componența numerică a fiecărei comisii parlamentare comune, precum și a capacității grupului parlamentar de a-și propune proprii reprezentanți în fiecare dintre aceste structuri comune ale Camerei Deputaților și Senatului nu poate reprezenta, în continuare, o problemă de constituționalitate în sine a hotărârii Parlamentului prin care o asemenea structură este înființată. Prin urmare, componența numerică și nominală a unei comisii, inclusiv la nivelul conducerii sale, fiind chestiuni ce țin de acte de negociere între parlamentari, nu poate avea o semnificație constituțională sau o reală relevanță constituțională, astfel încât să constituie obiect al controlului de constituționalitate. Dacă, în speță, nu a fost respectată etapa acestor negocieri, indiferent de rezultatul lor, nici aceasta nu poate constitui o problemă de neconstituționalitate, ci, eventual, de nerespectare a Regulamentului activităților comune ale celor două Camere ale

Parlamentului, aspect față de care Curtea Constituțională nu este competentă să se pronunțe”.

20. În subsidiar, cu privire la fondul sesizării, Biroul permanent al Senatului arată că din configurația politică a Camerelor rezultată în alegeri nu decurge implicit dreptul unui grup parlamentar de a dobândi funcția de președinte al unei Camere a Parlamentului. Aceasta este numai consecința negocierilor politice dintre liderii grupurilor parlamentare, iar pe de altă parte, al rezultatului votului exprimat de membrii Camerelor. Prin urmare, din această perspectivă, nu se poate stabili o legătură de cauzalitate directă între configurația politică a unei Camere rezultată din alegeri și legitimitatea revendicării, numai de către un grup parlamentar, a funcției de președinte al unei Camere. Dacă o asemenea legitimitate s-ar putea stabili, ar însemna că președintele Senatului nu ar mai trebui să fie ales, fiind suficientă desemnarea sa de către un grup parlamentar, situație ce ar reprezenta o încălcare a dispozițiilor art. 64 alin. (2) teza întâi din Constituție.

21. Așadar, din aplicarea prevederilor art. 1 alin. (3), art. 2, 8, 36, 37, 62, 63 și art. 64 alin. (2) și (5) din Constituție nu rezultă dreptul unui anumit grup parlamentar „de a avea” funcția de președinte al Senatului, ci numai legitimitatea sa de a o pretinde; posibilitatea acestuia de a o și dobândi ține exclusiv de negocierile politice dintre reprezentanții grupurilor parlamentare, validate de votul exprimat de senatori. Regulamentul Senatului nu impune ca propunerea să fie în persoana unui senator membru al grupului respectiv și nici nu îngrădește posibilitatea unui grup parlamentar de a propune un candidat aparținând unui alt grup parlamentar. În acest context, Biroul permanent al Senatului precizează că tocmai în virtutea acestor negocieri și a acestui vot i-a revenit senatorului Călin Popescu-Tăriceanu, în anul 2014, funcția de președinte al Senatului, deși, la data menționată, nu avea calitatea de membru al grupului parlamentar care l-a propus și susținut pentru funcția de președinte al Senatului. În considerarea mandatului reprezentativ, fiecare senator poate face alegerile pe care le consideră potrivite pentru valorificarea mandatului primit de la cetățeni, această opțiune a senatorului neputând fi îngrădită de deciziile grupului parlamentar din care face parte sau de deciziile partidului politic pe lista căruia a candidat.

22. Față de situația de fapt și de drept prezentă, în care grupul parlamentar al ALDE nu mai există, iar între acesta și actualul grup parlamentar al P.S.D. nu există identitate, Biroul permanent al Senatului consideră că devin aplicabile normele regulamentare generale referitoare la alegerea președintelui Senatului, respectiv dispozițiile art. 23 din Regulamentul Senatului. Într-o asemenea ipoteză, fiecare grup parlamentar poate face numai o propunere de candidat, candidat care poate face parte din acel grup parlamentar ori poate fi o personalitate din alt grup parlamentar sau chiar independent, fiind declarat ales președinte al Senatului candidatul care întrunește votul majorității senatorilor prezenți.

23. Așadar, apartenența la o anumită formațiune politică a celui care poate fi propus și ales în funcția de președinte al Camerei nu este dată de rezultatele alegerilor generale, ci de configurația politică și voința majorității membrilor Camerei respective. Această soluție răspunde, pe de o parte, rigorilor constituționale impuse de prevederile art. 64 alin. (2) și (5) referitoare la alegerea președinților celor două Camere și, totodată, au în vedere și mutațiile care pot interveni în structura grupurilor parlamentare, în conformitate cu prevederile constituționale ale art. 64 alin. (3) coroborate cu cele ale art. 69.

24. Având în vedere considerentele expuse, Biroul permanent al Senatului apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată, astfel încât propune respingerea acesteia.

CURTEA,

examinând sesizarea de neconstituționalitate, punctul de vedere al Biroului permanent al Senatului, raportul judecătorului-raportor, dispozițiile Hotărârii Senatului României nr. 36 din 10 septembrie 2019 pentru alegerea președintelui Senatului, precum și prevederile Constituției, reține următoarele:

25. Potrivit Adresei nr. 5.201 din 19 septembrie 2019, Secretarul General al Senatului a transmis Curții Constituționale sesizarea referitoare la neconstituționalitatea Hotărârii Senatului României nr. 36 din 10 septembrie 2019 pentru alegerea președintelui Senatului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 740 din 10 septembrie 2019, care prevede, în articolul unic, că „*Domnul senator Teodor-Viorel Meleşcanu se alege în funcția de președinte al Senatului*”.

26. Autorii sesizării susțin că hotărârea Senatului contravine prevederilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (3) și (5), care consacră caracterul de stat de drept al statului român, respectiv principiul legalității și supremația Constituției, precum și în art. 64, care consacră principiul autonomiei parlamentare și principiul configurației politice în Parlament.

27. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării referitoare la hotărârea Parlamentului trebuie realizată prin raportare la art. 146 lit. l) din Constituție și la art. 27 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, potrivit căruia „*Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, a hotărârilor plenului Camerei Deputaților, a hotărârilor plenului Senatului și a hotărârilor plenului celor două Camere reunite ale Parlamentului, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.*”

28. Astfel, Curtea constată că actul juridic supus controlului este o hotărâre, care aparține plenului Senatului, sesizarea fiind formulată de 33 de senatori, membri ai grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Uniunii Democratice Maghiare din România, precum și de senatori neafiliați, astfel că sub acest aspect este întrunită condiția titularului dreptului de sesizare a Curții Constituționale.

29. În continuare, Curtea va analiza îndeplinirea în prezenta cauză a altor condiții de admisibilitate a sesizării, care nu sunt stipulate explicit de lege, dar care reprezintă rezultatul interpretării textelor de lege, dat de Curte în jurisprudența sa anterioară. Sub acest aspect, o condiție de admisibilitate a sesizărilor privind neconstituționalitatea hotărârilor parlamentare o constituie relevanța constituțională a obiectului respectivelor hotărâri. Curtea a constatat că pot fi supuse controlului de constituționalitate numai hotărârile Parlamentului, adoptate după conferirea noii competențe, hotărâri care afectează valori, reguli și principii constituționale sau, după caz, organizarea și funcționarea autorităților și instituțiilor de rang constituțional (a se vedea deciziile nr. 53 și 54 din 25 ianuarie 2011, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 90 din 3 februarie 2011, Decizia nr. 307 din 28 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 293 din 4 mai 2012, Decizia nr. 783 din 26 septembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 684 din 3 octombrie 2012). De asemenea, Curtea a constatat că art. 27 din Legea nr. 47/1992 nu instituie vreo diferențiere între hotărârile parlamentare care pot fi supuse controlului Curții Constituționale sub aspectul domeniului în care au fost adoptate sau sub cel al caracterului normativ sau individual, ceea ce înseamnă că toate aceste hotărâri sunt susceptibile a fi supuse controlului de constituționalitate, potrivit principiului „*ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*”. În consecință, sesizările de neconstituționalitate care vizează hotărâri cu caracter individual sunt de plano admisibile (a se vedea și Decizia nr. 307 din 28 martie 2012).

30. De asemenea, Curtea Constituțională a mai stabilit, în mod expres, că, pentru a fi admisibilă sesizarea de neconstituționalitate, norma de referință trebuie să fie de rang constituțional pentru a se putea analiza dacă există vreo contradicție între hotărârile menționate la art. 27 din Legea nr. 47/1992, pe de o parte, și exigențele procedurale și substanțiale impuse prin dispozițiile Constituției, pe de altă parte. Așadar, criticile trebuie să aibă o evidentă relevanță constituțională, și nu una legală ori regulamentară. Prin urmare, toate hotărârile plenului Camerei Deputaților, plenului Senatului și plenului celor două Camere reunite ale Parlamentului pot fi supuse controlului de constituționalitate, dacă în susținerea criticii de neconstituționalitate sunt invocate dispoziții cuprinse în Constituție. Invocarea acestor dispoziții nu trebuie să fie formală, ci efectivă (Decizia nr. 307 din 28 martie 2012, Decizia nr. 783 din 26 septembrie 2012 și Decizia nr. 628 din 4 noiembrie 2014). Însă, Curtea a mai reținut că, în privința hotărârilor care prin obiectul lor vizează organizarea și funcționarea autorităților și instituțiilor de rang constituțional, norma de referință, în cadrul controlului de constituționalitate exercitat, poate fi atât o dispoziție de rang constituțional, cât și una infraconstituțională, ținând cont de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție. O atare orientare a Curții este dată de domeniul de maximă importanță în care intervin aceste hotărâri — autorități și instituții de rang constituțional —, astfel încât și protecția constituțională oferită autorităților sau instituțiilor fundamentale ale statului trebuie să fie una în consecință. Prin urmare, hotărârile plenului Camerei Deputaților, ale plenului Senatului și ale plenului celor două Camere reunite ale Parlamentului care vizează organizarea și funcționarea autorităților și instituțiilor de rang constituțional pot fi supuse controlului de constituționalitate, chiar dacă actul normativ pretins încălcat are valoare infraconstituțională.

31. Raportându-se la reperatele stabilite în jurisprudența sa, având în vedere că, în speță, hotărârea Senatului este un act cu caracter individual care vizează organizarea și funcționarea unei autorități de rang constituțional, iar critica de neconstituționalitate formulată vizează nemijlocit atât norme consacrate de Legea fundamentală, respectiv art. 1 alin. (3) și (5) și art. 64 din Constituție, cât și norme infraconstituționale, respectiv art. 23 alin. (1) și art. 31 alin. (3) din Regulamentul Senatului, Curtea constată că sesizarea formulată îndeplinește condițiile de admisibilitate.

32. Prin urmare, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă să se pronunțe, în temeiul dispozițiilor art. 146 lit. l) din Constituție și ale art. 3 alin. (2), art. 10, art. 27 și art. 28 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, asupra constituționalității Hotărârii Senatului României nr. 36 din 10 septembrie 2019.

33. Examinând sesizarea de neconstituționalitate, cu privire la situația de fapt, Curtea reține că, după alegerile parlamentare din 11 decembrie 2016, P.S.D. și ALDE au constituit o coaliție politică, semnând, la data de 19 decembrie 2016, Protocolul de constituire a Coaliției de Guvernare pentru Dezvoltare și Democrație P.S.D.-ALDE. În aplicarea protocolului și în conformitate cu prevederile art. 23 alin. (1) din Regulamentul Senatului, în ședința plenului Senatului din data de 21 decembrie 2016, senatorul ALDE Călin Popescu-Tăriceanu a fost desemnat candidat propriu al coaliției politice P.S.D.-ALDE la funcția de președinte al Senatului, liderii grupurilor parlamentare P.S.D. și ALDE formulând fiecare câte o singură propunere de candidat, respectiv un candidat unic și comun în persoana senatorului Călin Popescu-Tăriceanu. Senatorul ALDE Călin Popescu-Tăriceanu a fost ales în funcția de președinte al Senatului la data de 21 decembrie 2016, conform Hotărârii Senatului nr. 164 din 21 decembrie 2016 pentru alegerea președintelui Senatului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1032 din 21 decembrie 2016.

34. La data de 26 august 2019, ca urmare a deciziei politice adoptate de către forurile de conducere statutare ale ALDE, Protocolul de constituire a Coaliției de Guvernare pentru Dezvoltare și Democrație P.S.D.-ALDE a fost denunțat unilateral, decizia având ca efect retragerea ALDE din coaliția de guvernare. Ulterior, senatorul și președintele ALDE Călin Popescu-Tăriceanu și-a anunțat demisia din funcția de președinte al Senatului în ședința plenului acestei Camere din data de 2 septembrie 2019.

35. În consecință, Biroul permanent al Senatului a constatat vacantarea funcției și l-a desemnat pe senatorul P.S.D. Șerban Valeca, vicepreședinte al Senatului, în temeiul art. 31 alin. (2) din Regulamentul Senatului, în calitate de președinte interimar al Senatului, până la alegerea unui nou președinte. Alegerea noului președinte al Senatului a fost înscrisă pe ordinea de zi a ședinței acestei Camere din data de 10 septembrie 2019.

36. În temeiul art. 23 alin. (1) din Regulamentul Senatului, grupul parlamentar al P.S.D. l-a propus pentru funcția de președinte al Senatului pe senatorul Teodor Meleșcanu, membru al grupului parlamentar al ALDE. Distinct, grupul parlamentar ALDE a făcut propria propunere în persoana senatorului Ioan Popa, membru al grupului ALDE. Similar, grupul parlamentar al P.N.L. a formulat o propunere de candidat pentru funcția de președinte al Senatului, în persoana senatorului Alina Ștefania Gorghiu, în timp ce grupurile parlamentare U.D.M.R. și U.S.R. au anunțat că nu formulează propuneri de candidați proprii. Prin urmare, în vederea exercitării dreptului de vot pentru alegerea președintelui Senatului, pe buletinele de vot au fost menționați, conform art. 23 alin. (1) din Regulamentul Senatului, un senator aparținând grupului parlamentar al P.N.L. și doi senatori aparținând grupului parlamentar ALDE.

37. În urma rezultatelor înregistrate în turul doi de scrutin, senatorul Teodor Meleșcanu a fost ales președinte al Senatului, fapt confirmat prin Hotărârea Senatului României nr. 36 din 10 septembrie 2019 pentru alegerea președintelui Senatului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 740 din 10 septembrie 2019.

38. Analizând, pe de o parte, procedura de desemnare a candidaților pentru funcția de președinte al Senatului și, pe de altă parte, criticile de neconstituționalitate formulate cu privire la hotărârea Senatului prin care a fost consemnată alegerea președintelui acestei Camere, Curtea constată că una și aceeași normă — **art. 23 alin. (1) din Regulamentul Senatului**, potrivit căreia „*Președintele Senatului este ales, prin vot secret, cu buletine de vot pe care sunt înscrise, în ordinea descrescătoare a mărimii grupului parlamentar, numele și prenumele tuturor candidaților propuși de liderii grupurilor parlamentare. Fiecare grup parlamentar poate face o singură propunere*” — a constituit atât temeiul legal al propunerii formulate de grupul parlamentar al P.S.D. pentru funcția de președinte al Senatului în persoana senatorului Teodor Meleșcanu, membru al grupului parlamentar al ALDE, cât și temeiul legal al contestării acestei candidaturi și, implicit, a alegerii în funcția de președinte al Senatului a senatorului menționat. *Conflictul este generat de modul de interpretare a normei, respectiv de metoda de interpretare căreia i se acordă prevalență.* Astfel, aplicând **metoda gramaticală**, care constă în folosirea procedeelelor de analiză morfologică și sintactică a textului normativ, pornind de la înțelesul cuvintelor folosite și de la legătura dintre ele, grupul parlamentar al P.S.D. a interpretat textul în sensul său literal, respectiv că acesta dă dreptul grupului parlamentar de a face o singură propunere. Prin urmare, nu interesează calitatea candidatului propus (membru sau nu al grupului parlamentar), atâta vreme cât norma se limitează la o stabili o singură condiție, respectiv propunerea să fie unică, deci grupul să desemneze o singură persoană. În schimb, aplicând **metoda interpretării sistematice**, care constă în lămurirea sensului unei norme juridice prin

coroborarea acesteia cu alte dispoziții normative aparținând aceleiași instituții juridice sau ramuri de drept, contestatorii hotărârii Senatului ajung la o concluzie diferită, respectiv aceea că, în virtutea principiului reprezentării în organele de conducere ale Parlamentului, potrivit configurației politice stabilite în alegeri, fiecare grup parlamentar poate face o singură propunere de candidat la funcția de președinte al Senatului din rândul senatorilor membri ai respectivului grup.

39. Acestea fiind premisele controlului de constituționalitate pe care Curtea trebuie să îl efectueze, analiza instanței constituționale va avea ca obiect, mai întâi, stabilirea înțelesului normei care a declanșat conflictul de interpretare și aplicare, pentru ca, ulterior, înțelesul astfel stabilit să fie aplicat procedurii de alegere a președintelui Senatului cu consecința stabilirii constituționalității sau neconstituționalității hotărârii Senatului prin care s-a consemnat rezultatul votului.

40. Pentru a determina sensul normei care a declanșat conflictul de interpretare, Curtea apreciază necesară parcurgerea jurisprudenței sale relevante în materia care face obiectul prezentei cauze. Curtea reține că strict cu privire la aspectul supus controlului nu există precedent judiciar, însă va evidenția câteva decizii ale sale care ating în mod direct problema alegerii organelor de conducere ale celor două Camere ale Parlamentului. Astfel, prin *Decizia nr. 601 din 14 noiembrie 2005*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.022 din 17 noiembrie 2005, și *Decizia nr. 602 din 14 noiembrie 2005*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.027 din 18 noiembrie 2005, Curtea a statuat că „Din aceste prevederi constituționale [art. 64, n.n.] rezultă că președintele Senatului este membru al Biroului permanent al Senatului și că la alcătuirea Biroului permanent, adică la alegerea membrilor săi, inclusiv a președintelui Senatului, precum și la revocarea acestora înainte de expirarea mandatului se ține seama de criteriul configurației politice a acestei Camere. Din textele constituționale rezultă că președintele Senatului are un statut juridic distinct de statutul celorlalți membri ai Biroului permanent. Președintele Senatului este membru de drept al Biroului permanent al Senatului, ceea ce rezultă în mod limpede din textul Constituției, iar una dintre consecințe este alegerea lui înainte de constituirea Biroului permanent prin alegerea celorlalți membri. Spre deosebire de ceilalți membri ai Biroului permanent, care sunt aleși la începutul fiecărei sesiuni, președintele Senatului este ales la începutul legislaturii, pe durata mandatului acestei Camere. Președintele Senatului, în exercitarea funcției, este neutru din punct de vedere politic, întrucât nu reprezintă poziția politică și interesele unui partid politic, ci reprezintă Senatul în integralitatea sa.”

41. Curtea Constituțională a reținut că „reglementarea revocării președintelui Senatului nu poate contraveni principiului configurației politice, care, potrivit art. 64 alin. (5) din Constituție, stă la baza alcătuirii Biroului permanent. Din textul constituțional menționat rezultă, fără echivoc, că prin configurația politică a fiecărei Camere se înțelege compunerea acesteia rezultată din alegeri, pe baza proporției pe care grupurile parlamentare o dețin în totalul membrilor Camerei respective. În virtutea **configurației politice** izvorâte din voința corpului electoral se desemnează și președintele Senatului și președintele Camerei Deputaților. Votul acordat președintelui unei Camere este un vot politic care nu poate fi anulat decât în cazul în care grupul care l-a propus cere revocarea politică a acestuia sau în cazul unei revocări ca sancțiune, când acest grup sau o altă componentă a Camerei solicită înlocuirea din funcție a președintelui pentru săvârșirea unor fapte care atrag răspunderea sa juridică. **Această înlocuire se poate face numai cu o persoană din același grup parlamentar, care nu-și poate pierde dreptul la funcția de președinte, dobândit în virtutea rezultatelor obținute în alegeri, respectându-se principiul configurației politice.**

În același sens, Curtea Constituțională reține că revocarea din funcție înainte de expirarea mandatului produce întotdeauna efecte numai asupra mandatului celui revocat, iar nu și asupra dreptului grupului parlamentar care a propus numirea lui, de a fi reprezentat în Biroul permanent și, în consecință, de a propune alegerea unui alt senator în locul devenit vacant. Neobservarea principiului menționat și *instituirea posibilității alegerii unui nou președinte dintr-un alt grup parlamentar ar avea drept consecință ca sancțiunea aplicată președintelui Senatului, revocat din funcție, să se extindă asupra grupului parlamentar care a propus alegerea lui. Or, Constituția României nu permite aplicarea unei asemenea sancțiuni cu caracter colectiv”.*

42. Ulterior, prin *Decizia nr. 805 din 27 septembrie 2012*, Curtea își nuanțează abordarea, constatând că „dispozițiile art. 64, referitoare la organizarea internă a Camerelor, cuprind, la alin. (2), norme privind alegerea președintelui Camerei Deputaților și al Senatului și norme referitoare la revocarea membrilor birourilor permanente, în componența cărora sunt incluși și președinții celor două Camere. Devine incident, în atare situație, **principiul deciziei majoritare**, care rezultă din caracterul pluralist și democratic al statului român, consacrat prin art. 1 alin. (3) din Constituție, și din natura electivă și reprezentativă a mandatului de parlamentar, consacrată în art. 2 și art. 62 alin. (1) din Constituție. Pe baza acestui principiu, atât în organizarea, cât și în activitatea Parlamentului funcționează regula că **majoritatea decide, iar minoritatea se exprimă**. Or, atât revocarea președintelui Senatului, cât și alegerea unui nou președinte sunt instituții similare sub aspectul desemnării persoanei propuse pentru revocarea/alegerea din/în această funcție și au loc în urma exprimării votului majoritar al membrilor Senatului. În acest sens, atât Hotărârea Senatului nr. 24/2012 privind revocarea din funcția de președinte al Senatului a domnului senator Vasile Blaga, cât și Hotărârea Senatului nr. 25/2012 pentru alegerea președintelui Senatului au fost adoptate, în condițiile existenței unei majorități în Senat, cu respectarea dispozițiilor referitoare la cvorumul legal, prevăzute de art. 67 din Constituție, și a votului majorității senatorilor prezenți, în acord cu art. 76 alin. (2) din Legea fundamentală, așa cum rezultă din stenograma ședinței Plenului Senatului și din procesul-verbal din data de 3 iulie 2012”.

43. Așadar, prin *Decizia nr. 805 din 27 septembrie 2012*, Curtea atenuază valoarea absolută pe care o atribuisese **principiului configurației politice** în *Decizia nr. 601 din 14 noiembrie 2005*, introducând **principiul deciziei majoritare** drept temelie al alegerii unui nou președinte al Camerei Parlamentului. De notat însă că instanța nu a analizat problema propunerii candidaților.

44. O altă decizie relevantă este *Decizia nr. 1.631 din 20 decembrie 2011*, în care Curtea a analizat situația juridică generată de încetarea de drept a statutului de membru al Biroului permanent și de președinte al Senatului a senatorului Mircea-Dan Geoană, ca urmare a retragerii sprijinului politic prin excluderea acestuia din Partidul Social Democrat. Curtea a constatat că „aceste reguli [*păstrarea dreptului exclusiv al aceluiași partid politic cu privire la funcția de președinte al Camerei*, n.r.] nu se pot aplica în cauza de față, având în vedere structura diferită a grupurilor parlamentare din Senat la momentul alegerii actualului președinte al Senatului, în raport de data alegerii fostului președinte al Senatului. Astfel, [...] examinând stenograma ședinței Senatului din 19 decembrie 2008, se constată că **grupul politic care, în virtutea respectării principiului configurației politice, a desemnat candidatul pentru funcția de președinte al Senatului, ales în aceeași ședință**, a fost grupul parlamentar al P.S.D.+P.C., grup politic al alianței electorale cu același nume, care a participat la alegeri. Ulterior, senatorii care au intrat în Parlament pe listele unuia dintre partidele componente ale acestei alianțe

au decis să își constituie un grup parlamentar distinct — grupul parlamentar al P.S.D. —, iar ceilalți senatori ai grupului inițial s-au afiliat unui grup parlamentar existent, respectiv grupului parlamentar al P.N.L.. Prin urmare, grupul parlamentar care a desemnat candidatul pentru funcția de președinte al Senatului și care, potrivit celor statuate în Decizia nr. 601 din 14 noiembrie 2005, ar fi trebuit să desemneze noul candidat pentru această funcție nu mai exista la data de 28 noiembrie 2011, când în Biroul permanent al Senatului s-a luat în discuție alegerea președintelui Senatului și s-au reținut candidații desemnați de grupurile parlamentare ale U.S.L. și P.D.L. pentru această funcție.

45. Regula enunțată de Curte în contextul examinării instituției revocării din funcția de președinte al Senatului este în mod evident aplicabilă numai în măsura în care nu s-a schimbat configurația politică inițială. Dacă grupul parlamentar inițial care a desemnat candidatul pentru funcția de președinte al Senatului nu mai există, *se revine, practic, la situația existentă la începutul mandatului Camerelor*, cu aplicarea dispozițiilor regulamentare corespunzătoare, respectiv cele ale art. 23 alin. (3) și ale art. 24 din Regulamentul Senatului. Prin aplicarea acestei proceduri au fost desemnați în cauză cei 2 candidați la funcția de președinte al Senatului și a fost ales președintele Senatului, motiv pentru care susținerile autorilor sesizării sunt neîntemeiate”.

46. Analizând raționamentul Curții, constatăm că, prin această decizie, instanța a adaptat norma constituțională a art. 64 alin. (5) referitoare la configurația politică a fiecărei Camere la realitățile politice existente în legislatura parlamentară aflată în curs și a statuat, cu valoare de principiu, că dacă grupul parlamentar inițial care a desemnat candidatul pentru funcția de președinte al Senatului se dizolvă, acesta pierde implicit dreptul de a propune candidat la funcția de președinte al Camerei, întrucât configurația politică pe care se fundamentează procedura de alegere a președintelui Senatului rămâne cea existentă la începutul mandatului Camerei.

47. În fine, *prin Decizia nr. 467 din 28 iunie 2016*, Curtea a stabilit că „În lipsa unui mecanism de control al partidului politic/grupului parlamentar asupra membrului/membrilor săi din Biroul permanent, s-ar putea foarte ușor să se ajungă la nerespectarea configurației politice a Biroului permanent astfel cum aceasta a rezultat din alegeri și că, *într-un mod mai mult sau mai puțin transparent, președintele Camerei ar putea migra spre un nou partid politic/grup parlamentar care l-ar susține*, în mod mai mult sau mai puțin fățiș, iar *sensul votului politic dat la alegerea sa în funcție este denaturat, iar configurația politică rezultată din alegeri ar fi compromisă*. De aceea, Curtea apreciază ca fiind constituțională opțiunea exprimată prin hotărârea criticată în sensul că pierderea calității de membru al grupului parlamentar și retragerea sprijinului politic reprezintă motive de încetare de drept a mandatului, rezultate din necesitatea respectării principiului configurației politice. Prin urmare, neexprimând o sancțiune juridică, aceste motive nu vizează art. 64 alin. (2) teza a patra din Constituție, ci art. 64 alin. (5) din Constituție” (paragrafele 52—53).

48. Prin aceeași decizie, cu privire la critica referitoare la faptul că funcția de președinte al Camerei Deputaților nu poate aparține unui grup parlamentar, înțeles ca structură a Parlamentului cu caracter neobligatoriu, Curtea a reținut că „grupul parlamentar reprezintă o structură organizatorică a Camerelor Parlamentului, constituit pe bază de afinitate politică, în sensul că reunește deputați și senatori având aceeași concepție politică sau concepții înrudite. Grupul parlamentar nu este o structură obligatorie a Parlamentului, rezultând din uniunea voluntară a parlamentarilor; astfel, crearea grupului parlamentar constituie un drept, iar nu o obligație (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1.490 din 17 noiembrie 2010, publicată

în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 861 din 22 decembrie 2010, sau Decizia nr. 1.611 din 15 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 866 din 23 decembrie 2010)”. Așa fiind, „proponerea de a fi ales în funcția de președinte poate veni atât din partea unui partid politic, dacă nu există organizat într-un grup parlamentar, cât și din partea unui asemenea grup, în măsura în care, desigur, o atare structură a fost creată. [...] Exprimarea cuprinsă în art. 1 pct. 1 și 2 din hotărâre atestă faptul că o anumită funcție revine *de iure* unui anumit grup parlamentar, potrivit principiului configurației politice rezultate din alegeri și a stabilirii, prin negocieri politice, a algoritmului politic, plenul urmând să decidă asupra persoanei propuse, în mod obligatoriu, de acest grup. De altfel, Constituția prevede că președintele Camerei se alege, astfel că, în urma unui vot esențialmente politic, acesta este ales în funcție cu respectarea configurației politice rezultate din alegeri, configurație care se reflectă asupra componenței Biroului permanent în ansamblul său. De aceea, această funcție i-a revenit grupului parlamentar în urma algoritmului politic, iar cel ales în funcție deține calitatea astfel dobândită pe care o exercită ca atare. Trebuie avut însă în vedere că schimbarea pe parcursul legislaturii a configurației politice rezultate din alegeri va avea efecte, în mod inevitabil, asupra algoritmului politic, așadar, asupra dobândirii diverselor calități în Biroul permanent, dar fără schimbarea numărului de locuri la care grupurile parlamentare erau îndreptățite conform rezultatelor alegerilor. De aceea, în privința funcției de președinte al Camerei Deputaților, grupul parlamentar urmează să își mențină dreptul de a propune o nouă persoană pentru funcția respectivă doar dacă nu a retras el însuși sprijinul politic, cu alte cuvinte, mandatul președintelui Camerei Deputaților nu a încetat de drept prin retragerea sprijinului politic sau nu s-a schimbat configurația inițială — așadar, cea rezultată din alegeri — a Camerei Deputaților” (a se vedea Decizia nr. 1.631 din 20 decembrie 2011, paragrafele 54—55).

49. În concluzie, Curtea stabilește că „dacă se întrunește oricare dintre condițiile negative alternative, grupul parlamentar pierde dreptul să propună un candidat pentru funcția de președinte al Camerei Deputaților și, în condițiile alegerii în funcție a unui candidat susținut politic de un alt grup parlamentar, primului îi revine un loc corespunzător în Biroul permanent pentru a se respecta configurația politică rezultată din alegeri” [paragraful 56].

50. În această ultimă decizie, Curtea introduce în procedura de alegere a președintelui unei Camere a Parlamentului o nouă condiție. După ce reiterează *principiul configurației politice*, astfel cum a fost circumscris prin Decizia nr. 1.631 din 20 decembrie 2011, și principiul deciziei majoritare, Curtea statuează că grupul parlamentar urmează să își mențină dreptul de a propune o nouă persoană pentru funcția respectivă „*doar dacă nu a retras el însuși sprijinul politic*”, cu consecința că dacă se întrunește această condiție negativă, „*grupul parlamentar pierde dreptul să propună un candidat*”.

51. În continuare, în același scop al stabilirii înțelesului noimei care a declanșat conflictul de interpretare, Curtea apreciază necesară evidențierea *principiilor constituționale pe care se întemeiază activitatea Parlamentului și alegerea organelor sale de conducere*.

52. Un prim principiu ce se impune a fi analizat este cel al *autonomiei parlamentare (i)*, consacrat în art. 64 din Constituție. În temeiul prevederilor constituționale ale art. 61 privind rolul și structura Parlamentului și ale art. 64 privind organizarea internă a Camerelor Parlamentului, fiecare Cameră este în drept să își stabilească, în limitele și cu respectarea prevederilor constituționale, regulile de organizare și funcționare, care, în substanța lor, alcătuiesc regulamentul fiecărei Camere.

Ca urmare, organizarea și funcționarea fiecărei Camere a Parlamentului se stabilesc prin regulament propriu, adoptat prin hotărârea Camerei, cu votul majorității membrilor săi (a se vedea Decizia nr. 667 din 18 mai 2011).

53. Astfel, în virtutea principiului autonomiei regulamentare, consacrat de art. 64 alin. (1) teza întâi din Constituție, orice reglementare privind organizarea și funcționarea unei Camere care nu este prevăzută de Constituție poate și trebuie să fie stabilită prin regulament propriu. Prin urmare, fiecare Cameră este suverană în a adopta măsurile pe care le consideră necesare și oportune pentru buna organizare și funcționare a sa, inclusiv cele privind constituirea și alegerea structurilor sale de conducere și de lucru. Ca orice principiu și normă juridică, principiul autonomiei parlamentare se realizează însă numai cu respectarea Constituției, așa cum, în mod imperativ, se dispune prin art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală. Astfel, autonomia parlamentară nu legitimează instituirea, prin regulamentele Parlamentului, a unor reguli care încalcă normele și principiile Constituției. „Autonomia regulamentară nu poate fi exercitată în mod discreționar, abuziv, cu încălcarea atribuțiilor constituționale ale Parlamentului. Astfel, între principiul constituțional referitor la autonomia Parlamentului de a-și stabili reguli interne de organizare și funcționare [art. 64 alin. (1)] și principiul constituțional referitor la rolul Parlamentului, în ansamblul autorităților publice ale statului, ce exercită, potrivit Constituției, atribuții specifice democrației constituționale (legiferarea, acordarea votului de încredere, în baza căruia este numit Guvernul, retragerea încrederii acordate Guvernului prin adoptarea unei moțiuni de cenzură, declararea stării de război, aprobarea strategiei naționale de apărare a țării etc.), Curtea a apreciat că există un raport ca de la mijloc/instrument la scop/interes. [...] Normele regulamentare reprezintă instrumentele juridice care permit desfășurarea activităților parlamentare în scopul îndeplinirii atribuțiilor constituționale ale Parlamentului, autoritate reprezentativă prin care poporul român își exercită suveranitatea națională, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (1) din Constituție” (a se vedea Decizia nr. 209 din 7 martie 2012).

54. Alt principiu specific dreptului parlamentar este cel al *deciziei majoritare (ii)*, care rezultă din caracterul pluralist și democratic al statului român, consacrat prin art. 1 alin. (3) și art. 8 din Constituție, și din natura electivă și reprezentativă a mandatului de parlamentar, consacrată în art. 2 și art. 62 din Constituție. Pe baza acestui principiu, atât în organizarea, cât și în activitatea Parlamentului funcționează regula că *majoritatea decide, iar minoritatea se exprimă*. Constituția nu definește însă nici noțiunea de majoritate și nici pe cea de minoritate, noțiunea de majoritate putând însemna fie majoritatea rezultată din alegeri pe baza unui program politic, fie majoritatea conjuncturală necesară adoptării unor acte juridice, iar noțiunea de minoritate având înțelesul de opoziție sau de minoritate de voturi, insuficientă adoptării ori respingerii de acte juridice (Decizia nr. 601 din 14 noiembrie 2005).

55. Majoritatea decide, întrucât, în virtutea mandatului reprezentativ primit de la popor, opinia majoritară este prezumată că reflectă sau corespunde opiniei majoritare a societății. Opoziția se exprimă ca o consecință a aceluiași mandat reprezentativ care fundamentează dreptul inalienabil al minorității politice de a-și face cunoscute opțiunile politice și de a se opune, în mod constituțional și regulamentar, majorității aflate la putere. Aplicarea *principiului majoritatea decide, opoziția se exprimă* asigură, pe de o parte, legitimitatea guvernării și, pe de altă parte, condițiile pentru realizarea alternanței la guvernare. Acest principiu presupune ca prin organizarea și funcționarea Camerelor Parlamentului să se asigure ca majoritatea să decidă numai după ce opoziția s-a exprimat, iar decizia pe care aceasta o adoptă să nu fie

obstrucționată în cadrul procedurilor parlamentare. Așa fiind, o serie de norme din regulamentele parlamentare au ca scop evitarea blocării majorității în procesul decizional, iar altele sunt destinate realizării protecției minorităților politice (dintre care remarcăm normele referitoare la alcătuirea birourilor permanente și a comisiilor parlamentare potrivit configurației politice). Regula majorității implică în mod necesar, în cadrul procedurilor parlamentare, evitarea oricăror mijloace care ar conduce la o manifestare abuzivă din partea majorității sau a oricăror mijloace obstrucționiste din partea opoziției. Cu alte cuvinte, parlamentarii, fie că provin din rândul majorității, fie că provin din cel al opoziției, trebuie să se abțină de la exercitarea abuzivă a drepturilor procedurale și să respecte o regulă de proporționalitate, de natură să asigure adoptarea deciziilor cu respectarea normelor procedurale și pe baza dialogului politic (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 209 din 7 martie 2012).

56. În realizarea atribuțiilor constituționale, parlamentarii, în exercitarea mandatului, sunt, potrivit prevederilor art. 69 alin. (1) din Legea fundamentală, „în serviciul poporului”. Aceasta implică reprezentarea în lupta politică din Parlament a dezbaterilor politice din societate, a opiniilor, a ideilor ce au ca sursă diferitele categorii sociale, politice, economice sau culturale. În această manieră, poporul, titularul suveranității naționale, își exercită suveranitatea nu numai cu prilejul procesului electiv, ci pe întreaga durată a mandatului oferit parlamentarului aflat în serviciul său. În scopul maximizării șanselor de reușită în lupta politică din forul legislativ, parlamentarii își pot exercita *dreptul de a se afilia la un grup parlamentar (iii)*. Curtea a reținut că grupul parlamentar reprezintă o structură organizatorică a Camerelor Parlamentului, constituit pe bază de afinitate politică, în sensul că reunește deputați și senatori având aceeași concepție politică sau concepții înrudite. Grupul parlamentar nu este o structură obligatorie a Parlamentului, rezultând din uniunea voluntară a parlamentarilor; astfel, crearea grupului parlamentar constituie un drept, iar nu o obligație (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1.490 din 17 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 861 din 22 decembrie 2010, sau Decizia nr. 1.611 din 15 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 866 din 23 decembrie 2010). Astfel, prin votul corpului electoral se aleg nu partide, ci parlamentari, iar regula constituțională a *mandatului reprezentativ* oferă celor aleși libertatea de a adera la un grup parlamentar sau altul, de a se transfera de la un grup parlamentar la altul sau de a se declara independenți față de toate grupurile parlamentare. Singurul text constituțional care se referă la alcătuirea grupurilor parlamentare, respectiv cel al art. 64 alin. (3), nu instituie nicio interdicție sub acest aspect. Tot astfel, Legea fundamentală nu prevede nicio sancțiune pentru părăsirea unui grup parlamentar și, implicit, a unui partid politic reprezentat în Parlament, de către candidații aleși pe listele acestuia, mandatul parlamentar fiind irevocabil (a se vedea Decizia nr. 1.490 din 17 noiembrie 2010).

57. Afilieră senatorilor și deputaților în grupuri parlamentare, potrivit regulamentelor fiecărei Camere, constituie premisa alegerii și organizării comisiilor parlamentare și a organelor de conducere ale Camerelor (birourile permanente și președinții lor). În ceea ce privește alegerea președinților Camerelor, birourilor permanente și a comisiilor parlamentare, Constituția instituie *principiul configurației politice (iv)*, prin care se înțelege compunerea politică a fiecărei Camere, rezultată din alegeri, regulamentele parlamentare fiind acelea care cuprind prevederi concrete în acest sens. Deși grupurile parlamentare au ponderi diferite, componența lor numerică fiind direct proporțională cu numărul voturilor obținute de partidul politic sau alianța politică respectiv(ă), în privința alegerii președintelui Senatului, Regulamentul acestei Camere consacră, în art. 23 alin. (1), *principiul egalității între grupurile parlamentare (v)*, potrivit căruia

fiecare dintre acestea are dreptul de a formula câte o propunere de candidat pentru această funcție. În mod similar, Regulamentul Camerei Deputaților prevede la art. 22 alin. (1) aceeași soluție legislativă.

58. **Concluzionând**, cele două Camere ale Parlamentului au dreptul de a-și stabili, în virtutea autonomiei parlamentare, un set de reguli pe baza cărora parlamentarii, în exercitarea mandatului reprezentativ, se pot organiza în grupuri parlamentare, iar în temeiul configurației politice și al principiului deciziei majoritare, își pot desemna reprezentanții în comisiile parlamentare și în birourile permanente și aleg președintele fiecărei Camere. Cu alte cuvinte, **pentru ca alegerea președintelui Camerei să întrunească exigențele constituționale, procedura parlamentară trebuie să respecte toate aceste principii constituționale**, fiind rezultatul aplicării unitare și sistematice a normelor constituționale care le reglementează.

59. **Interpretarea normei cuprinse în art. 23 alin. (1) din Regulamentul Senatului.** Dacă în ceea ce privește aplicarea principiilor autonomiei parlamentare și a deciziei majoritare, în procedura de alegere a președintelui unei Camere, jurisprudența Curții este lămuritoare, astfel că aceste aspecte nu ridică probleme în prezenta cauză, cu privire la principiul configurației politice, sub aspectul modului de nominalizare a candidaților la funcția de președinte al Senatului, jurisprudența Curții nu a determinat expres criteriile aplicabile, astfel că se impun mai multe observații.

60. O *primă observație* se referă la faptul că, întrucât în funcția de președinte este aleasă o singură persoană, rezultă în mod natural că aceasta, prin ea însăși, nu are cum să reflecte configurația politică a Camerei respective. Dacă totuși s-ar reține că principiul configurației politice îl vizează și pe președintele Camerei, ar însemna să admitem că acesta va trebui în mod obligatoriu să reprezinte majoritatea politică rezultată din alegeri ori formată ulterior prin negocieri și, prin urmare, numai această majoritate ar putea desemna un singur candidat. Într-o atare ipoteză, însă, nu s-ar mai vorbi despre alegeri, în mod contrar Constituției, care prevede expres, la art. 64 alin. (2), că președintele Senatului „se alege pe durata mandatului”.

61. A *doua observație* este că din configurația politică a Camerei, astfel cum rezultă aceasta în urma alegerilor parlamentare, nu reiese direct căru grup parlamentar îi revine funcția de președinte al Camerei. Aceasta este consecința negocierilor politice dintre liderii grupurilor parlamentare și a rezultatului votului exprimat de membrii Camerei, în plenul său. Prin urmare, din această perspectivă, nu se poate stabili o legătură de cauzalitate directă între configurația politică a unei Camere rezultată din alegeri și dreptul unui anume grup parlamentar de a revendica funcția de președinte al Camerei, decisiv în această materie fiind votul majoritar obținut în Cameră, deci *principiul deciziei majoritare*.

62. Prin urmare (*a treia observație*), în *procedura alegerii președintelui Camerei, incidența principiului constituțional al configurației politice vizează două aspecte. Primul aspect*, rezultat din coroborarea acestui principiu cu art. 23 alin. (1) din Regulamentul Senatului, constă în posibilitatea de a face propuneri de candidați pentru funcția de președinte al Camerei numai grupurile parlamentare constituite la începutul mandatului Camerei, deci care se regăsesc în configurația politică inițială. Cu privire la acest aspect, concluzia rezultă din jurisprudența constantă a Curții Constituționale, în special din Decizia nr. 1.631 din 20 decembrie 2011, prezentată anterior. *Al doilea aspect*, întemeiat pe calitatea președintelui Camerei de membru al biroului permanent al Camerei, constă în efectul pe care îl are alegerea președintelui în privința componenței biroului permanent, organ colectiv. Astfel, dispozițiile constituționale cuprinse în art. 64 alin. (5) stabilesc alcătuirea birourilor

permanente potrivit configurației politice a fiecărei Camere, ceea ce impune alcătuirea biroului permanent în două faze: întâi se alege președintele Camerei, iar apoi ceilalți membri ai biroului permanent. Va fi ales președinte candidatul care obține votul majorității membrilor Camerei. Abia după alegerea președintelui, cunoscând grupul parlamentar pe care îl reprezintă, locurile din biroul permanent se distribuie pe grupuri parlamentare, potrivit algoritmului politic. Aceasta deoarece statutul președintelui nu este de neutralitate, el prin opiniile și voturile exprimate fiind în continuare legat de formațiunea politică de care aparține, doar în cazurile când se exprimă ca reprezentant și în numele Camerei trebuind să respecte părerea majorității membrilor Camerei. De asemenea, pentru situația în care pe parcursul legislaturii este ales un nou președinte, independent sau membru al altei formațiuni politice decât cea care a deținut în prealabil funcția de președinte, noua compunere a biroului permanent trebuie pusă în acord cu configurația politică a Camerei, potrivit art. 31 alin. (3) din Regulamentul Senatului.

63. În fine, Curtea constată că există o legătură de cauzalitate directă între configurația politică a unei Camere rezultată din alegeri și dreptul grupurilor parlamentare care determină această configurație de a propune candidați la funcția de președinte al Camerei (*a patra observație*). Deși Constituția nu stabilește cine poate face propuneri și cine poate fi propus pentru a fi ales ca președinte al Camerei, prevederea regulamenteră cuprinsă în art. 23 alin. (1), expresie a normei constituționale care consacră configurația politică, prevede dreptul fiecărui grup parlamentar de a propune un candidat. De asemenea, art. 22 alin. (4) din Regulamentul Senatului prevede dreptul parlamentarilor independenți de a se autopropune.

64. Așa cum s-a arătat în prealabil, în prezenta cauză, conflictul este generat de modul de interpretare a normei, respectiv de metoda de interpretare căreia i se acordă prevalență. Astfel, *metoda gramaticală*, utilizată de grupul parlamentar care a făcut propunerea de candidat la funcția de președinte al Senatului, în persoana unui senator care nu este membru al grupului parlamentar, are susținere în textul normativ. Aplicând principiul „*ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*”, interpretării normei ajung la concluzia că propunerea de candidat pe care o face un grup parlamentar poate viza orice senator, indiferent de calitatea sa de membru sau nu al vreunui grup parlamentar. Cu alte cuvinte, acest drept nu poate fi limitat la senatorii care fac parte din grupul parlamentar care face propunerea. Această soluție nu a fost, încă, validată printr-o decizie a instanței constituționale. *Metoda sistematică*, invocată de autorii prezentei sesizări de neconstituționalitate, se fundamentează pe jurisprudența Curții Constituționale, care a stabilit în mod constant incidența principiului configurației politice în procedura de alegere a președintelui unei Camere a Parlamentului. Relevantă sub acest aspect este Decizia nr. 601 din 14 noiembrie 2005, în care Curtea a stabilit expres cu prilejul procedurii alegerii unui nou președinte al Camerei, pe parcursul legislaturii, că „**această înlocuire se poate face numai cu o persoană din același grup parlamentar, care nu-și poate pierde dreptul la funcția de președinte, dobândit în virtutea rezultatelor obținute în alegeri, respectându-se principiul configurației politice**”. Chiar dacă ulterior Curtea și-a revizuit poziția cu privire la existența unui drept al grupului parlamentar care a deținut funcția de președinte al Camerei care nu poate fi pierdut pe parcursul mandatului Camerei (a se vedea Decizia nr. 805 din 27 septembrie 2012), poziția Curții cu privire la apartenența persoanei candidate la grupul parlamentar care o propune a rămas neschimbată, dovadă fiind trimiterile directe și constante la principiul configurației politice.

65. Ambele metode de interpretare folosite par a fi corecte, însă având în vedere că soluțiile rezultate ca urmare a aplicării

lor sunt diferite, Curtea urmează a utiliza și alte metode (istorico-teleologică și logică) pentru a desluși înțelesul normei.

66. **Metoda teleologică** constă în stabilirea sensului adevărat și deplin al normelor juridice, recurgând la cercetarea condițiilor care au determinat adoptarea normei (*occasio legis*) și, în funcție de aceste condiții, prin determinarea scopului urmărit de normă (*ratio legis*). Sub primul aspect, Curtea reține că norma regulamentară care prevede dreptul fiecărui grup parlamentar de a face o singură propunere de candidat la funcția de președinte al Camerei a fost instituită încă din anul 1993, cu prilejul adoptării primului Regulament al Senatului din 30 iunie 1993 [la art. 17 din actul normativ], publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 178 din 27 iunie 1993. În mod coroborat, același regulament prevedea regula potrivit căreia „*compunerea Biroului permanent se stabilește prin negocieri între reprezentanții grupurilor parlamentare, potrivit configurației politice a Senatului rezultată din alegeri*” [art. 16]. Astfel, condițiile care au determinat adoptarea normei (*occasio legis*) au vizat necesitatea stabilirii unui set de reguli privind exercitarea unor drepturi ale grupurilor parlamentare, dreptul de a formula o propunere pentru funcția de președinte al Camerei, respectiv dreptul de a stabili compunerea biroului permanent, din care face parte și președintele Camerei, potrivit configurației politice a Senatului rezultată din alegeri. Aceste condiții au rămas neschimbate până în prezent, la ele adăugându-se în anul 2005 posibilitatea membrilor Camerei cu statut de independent de a candida la funcția de președinte al Camerei, prin autopropunere.

67. Scopul instituirii normei care prevede dreptul fiecărui grup parlamentar de a face o singură propunere de candidat la funcția de președinte al Camerei (*ratio legis*) a fost acela de a asigura reprezentarea în competiția electorală privind funcția de conducere a Camerei a tuturor partidelor politice care și-au constituit grupuri parlamentare la debutul legislaturii. Norma regulamentară dă dreptul tuturor membrilor Parlamentului afiliați în grupuri parlamentare, deci implicit partidelor politice, ca, în exercitarea mandatului reprezentativ conferit de cetățeni, să aspire la funcția de conducere a Camerei, instituind vocația legală privind ocuparea funcției de președinte. Dincolo de negocierile și alianțele politice încheiate între formațiunile politice în Parlament, apare cu evidență că, de esența parlamentarismului, este competiția ideologică, bazată pe doctrine de partid, pe opinii și principii definite, care, în cadrul alegerilor parlamentare, au atras **voturile cetățenilor**. Potrivit dispozițiilor art. 8 alin. (2) din Constituție, partidele politice „*contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor*”. Astfel, **exprimându-și voința politică, cetățenii determină care partide dobândesc statutul de partide parlamentare, stabilind, așadar, structura politică a Parlamentului și, implicit, configurația politică a acestuia. Or, o reprezentare reală, autentică a intereselor politice proclamate de un anumit partid, ai cărui membri s-au organizat într-un grup parlamentar, nu o poate face decât o persoană afiliată aceluși grup, cu care împărtășește aceleași concepții și principii politice**. Instrumentul care ajută la realizarea acestui scop este însăși posibilitatea stipulată de regulament ca grupul parlamentar să nominalizeze un candidat propriu, deci o persoană care are calitatea de membru al grupului. În această lumină, **interpretarea normei regulamentare care ar permite grupului parlamentar să propună un candidat care este membru al altui grup parlamentar, deci să fie reprezentat de o persoană care nu aparține grupului (interpretarea gramaticală) nu numai că nu corespunde scopului urmărit de legiuitor, dar îl și deturneză**.

68. Pe de altă parte, interpretarea gramaticală poate genera situația ca un grup parlamentar să aibă doi (sau mai mulți) membri care candidează la funcția de președinte al Senatului,

unul propus de grupul parlamentar însuși și celălalt (ceilalți) propus (propuși) de un alt grup parlamentar (de alte grupuri parlamentare). Situația nu este ipotetică, ea s-a petrecut chiar în speța dedusă judecării. Or, o astfel de situație vine în contradicție vădită cu interdicția rezultată în mod implicit din scopul normei regulamentare, potrivit căreia un grup parlamentar nu poate face decât o *singură* propunere, cu consecința ca, în competiția electorală, acesta să poată fi reprezentat de un singur membru al respectivului grup. Această interdicție este rezultatul aplicării *metodei de interpretare logică a normei*, care se bazează pe analiza textului normativ prin adoptarea legilor logicii formale. Mai mult, admiterea unei atare posibilități ar putea conduce la situația absurdă ca, în urma negocierilor politice, partidele politice să se poată înțelege ca propunerile de candidați la funcția de președinte al Camerei, deși formulate de grupuri parlamentare diferite, să vizeze persoane aparținând aceleiași grup parlamentar. Concluzia este că o astfel de înțelegere, întemeiată pe interpretarea gramaticală a normei, eludează însăși norma constituțională care, stabilind principiul configurației politice, are ca obiectiv tocmai garantarea participării în competiție a tuturor formațiunilor politice parlamentare, prin reprezentanți proprii, în cadrul unui proces electiv democratic, potrivit principiului egalității între grupurile parlamentare.

69. Nu în ultimul rând, Curtea reține că, potrivit **art. 32 alin. (3) din Legea nr. 96/2006** privind statutul deputaților și senatorilor, „*pierderea sprijinului politic de către un senator atrage de drept încetarea calității de titular al oricărei funcții obținute prin susținere politică*”, deci inclusiv a celei de președinte al Senatului. Coroborând această dispoziție legală cu dispoziția regulamentară care prevede că dreptul fiecărui grup parlamentar de a formula o propunere de candidatură pentru funcția de președinte al Senatului, rezultă că **un grup parlamentar, dacă decide să facă o propunere, aceasta nu poate viza decât un senator care este membru al respectivului grup politic, pentru că numai unui membru i se poate retrage sprijinul politic acordat la momentul propunerii și votului**. Într-o interpretare contrară, s-ar ajunge la situația în care retragerea sprijinului politic de către grupul parlamentar din care face parte să nu mai poată conduce la pierderea funcției obținute prin susținere politică, împrejurare care ar echivala cu lipsirea de efecte juridice a normei cuprinse în art. 32 alin. (3) din Legea nr. 96/2006, ceea ce este inadmisibil.

70. Prin urmare, aplicând metodele de interpretare sistematică, istorico-teleologică și logică, soluția rezultată este una singură, infirmând soluția rezultată în urma aplicării interpretării gramaticale. Astfel, chiar dacă textul în cuprinsul său nu distinge cu privire la calitatea candidatului, din coroborarea sa cu celelalte norme cu care se află în conexiune directă și cu principiile constituționale aplicabile, înțelesul său este determinabil din structura logică a ansamblului normativ și din scopul legiferării, omisiunea normei fiind complinită pe aceste căi. Pentru a fi în acord cu prevederile art. 64 alin. (1), (3) și (5) din Constituție care consacră principiul autonomiei parlamentare, dreptul senatorilor de a se organiza în grupuri parlamentare și principiul configurației politice, Curtea constată că **înțelesul dispozițiilor art. 23 alin. (1) din Regulamentul Senatului nu poate fi decât acela care stabilește dreptul unui grup parlamentar de a face o singură propunere de candidat la funcția de președinte al Senatului dintre persoanele membre ale respectivului grup**. Respectarea acestor norme regulamentare, în înțelesul stabilit de Curte, se impune tuturor membrilor Senatului în virtutea prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție, care consacră principiul legalității, în egală măsură aplicabile și cu privire la regulamentele parlamentare.

71. Pentru toate aceste argumente, Curtea constată că Hotărârea Senatului României nr. 36 din 10 septembrie 2019 prin care senatorul Teodor Meleșcanu a fost ales președinte al Camerei, din poziția de candidat propus de un alt grup parlamentar decât cel al cărui membru era, contravine prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (5) care consacră principiul legalității și al supremației Legii fundamentale, ale art. 8 alin. (2) și art. 64 alin. (1), (3) și (5) care consacră principiul pluralismului politic și principiile activității parlamentare.

72. Având în vedere cele expuse și reținând că formularea unei propuneri de candidat la funcția de președinte al Senatului

este un drept al grupului parlamentar, protejat constituțional, iar nu o obligație, este evident că *nimic nu împiedică grupul parlamentar, în cazul în care nu își exercită dreptul de a desemna un parlamentar propriu pentru funcția de conducere, de a susține candidatura unei persoane propuse de un alt grup parlamentar*, manifestându-și în această manieră rolul activ în procedura alegerii președintelui Camerei Parlamentului.

73. Curtea reamintește că, în temeiul art. 147 alin. (4) din Constituție, deciziile pronunțate de instanța constituțională sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor, de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României, Partea I.

74. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. l) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.c), al art. 27 alin. (1) și al art. 28 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea de neconstituționalitate formulată de un număr de 33 de senatori, membri ai grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal, Partidului Alianța Liberalilor și Democraților și Uniunii Democrate Maghiare din România, precum și de senatori neafiliați și constată că Hotărârea Senatului României nr. 36 din 10 septembrie 2019 pentru alegerea președintelui Senatului este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Senatului României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 22 ianuarie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,

Mihaela Senia Costinescu

ACTE ALE AUTORITĂȚII ELECTORALE PERMANENTE

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T

privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale ale Uniunii Democrate Maghiare din România pentru alegerea Președintelui României din data de 10 noiembrie 2019

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 42 alin. (1) și ale art. 44 alin. (1), (4) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în perioada 6.01.2020—28.01.2020 s-a desfășurat misiunea de control referitoare la respectarea prevederilor legale privind veniturile și cheltuielile electorale înregistrate de Uniunea Democrată Maghiară din România cu ocazia alegerii Președintelui României din data de 10 noiembrie 2019.

Constatări:

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că pentru campania electorală aferentă alegerii Președintelui României din data de 10 noiembrie 2019 contribuțiile electorale au fost în cuantum de 445.000,00 lei, provenind din transferuri ale fondurilor obținute în afara perioadei electorale. Cheltuielile electorale au fost în cuantum de 443.534,50 lei.

Conform cererii de rambursare a cheltuielilor electorale depuse de mandatarul financiar coordonator, cuantumul cheltuielilor electorale solicitate în vederea rambursării este de 443.534,50 lei.

În conformitate cu prevederile art. 48 alin. (12) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în urma efectuărilor efectuate, echipa de control a validat suma de 443.534,50 lei.

S-a constatat că au fost încălcate prevederile art. 36 alin. (3) lit. a), b) și c) și ale art. 28 alin. (9) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

București, 28 ianuarie 2020.

Nr. 1.100.

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale
ale Partidului Libertate, Unitate și Solidaritate cu ocazia alegerilor
pentru Președintele României din anul 2019

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 42 alin. (1) și ale art. 44 alin. (1), (4) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în perioada 6.01.2020—29.01.2020 s-a desfășurat misiunea de control referitoare la verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale înregistrate de Partidul Libertate, Unitate și Solidaritate cu ocazia alegerii Președintelui României din anul 2019.

Constatări:

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că pentru campania electorală aferentă alegerii Președintelui României din anul 2019 contribuțiile electorale au fost în cuantum de 1.975.249,84 lei, provenite în totalitate din transferuri ale fondurilor obținute din sursele de finanțare a activității unui partid politic. Cheltuielile electorale au fost în cuantum de 1.899.407,09 lei.

Conform cererii de rambursare a cheltuielilor electorale și a documentelor justificative depuse de către mandatarul financiar coordonator, cuantumul cheltuielilor electorale solicitate în vederea rambursării este de 1.899.407,09 lei.

În conformitate cu prevederile art. 48 alin. (12) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în urma verificărilor efectuate, echipa de control a validat suma de 1.899.407,09 lei aferentă cheltuielilor electorale, pe care o propune în vederea rambursării către competitorul electoral.

Nu s-au constatat încălcări ale Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

București, 30 ianuarie 2020.
Nr. 1.253.

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale
ale Partidului Dreapta Liberală cu ocazia alegerilor
pentru Președintele României din anul 2019

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 42 alin. (1) și ale art. 44 alin. (1), (4) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în perioada 6.01.2020—28.01.2020 s-a desfășurat misiunea de control referitoare la verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale înregistrate de Partidul Dreapta Liberală cu ocazia alegerilor pentru Președintele României din anul 2019.

Constatări:

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că pentru campania electorală aferentă alegerilor pentru Președintele României din anul 2019, contribuțiile electorale au fost în cuantum de 910.000,00 lei, provenind din venituri proprii, iar cheltuielile electorale au fost în cuantum de 909.950,85 lei.

Nu au fost îndeplinite condițiile privind rambursarea cheltuielilor electorale prevăzute de art. 48 alin. (3) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și de art. 57 alin. (3) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 10/2016, cu modificările ulterioare.

S-a constatat că au fost încălcate prevederile art. 28 alin. (13) și (14) și ale art. 36 alin. (3²) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

București, 31 ianuarie 2020.
Nr. 1.327.

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T**privind verificarea veniturilor și cheltuielilor electorale
ale Partidului Mișcarea Populară aferente campaniei electorale desfășurate
pentru alegerea Președintelui României din data de 10 noiembrie 2019**

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 42 alin. (1) și ale art. 44 alin. (1), (4) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în perioada 6.01.2020—30.01.2020 s-a desfășurat misiunea de control referitoare la respectarea prevederilor legale privind veniturile și cheltuielile electorale înregistrate de Partidul Mișcarea Populară aferente campaniei electorale desfășurate pentru alegerea Președintelui României din data de 10 noiembrie 2019.

Constatări:

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că pentru campania electorală aferentă alegerii Președintelui României din data de 10 noiembrie 2019 contribuțiile electorale au fost în cuantum de 7.068.975,00 lei, provenind din finanțare privată, respectiv împrumuturi contractate de formațiunea politică. Cheltuielile electorale au fost în cuantum de 7.061.642,98 lei.

Conform cererii de rambursare a cheltuielilor electorale depuse de către mandatarul financiar coordonator, cuantumul cheltuielilor electorale solicitate în vederea rambursării a fost de 7.061.632,98 lei.

În conformitate cu prevederile art. 48 alin. (12) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în urma verificărilor efectuate, echipa de control a validat suma de 7.061.632,98 lei aferentă cheltuielilor electorale, pe care o propune în vederea rambursării către competitorul electoral.

S-a constatat faptul că au fost încălcate prevederile art. 28 alin. (6) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

București, 4 februarie 2020.
Nr. 1.480.

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T**privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale ale candidatului
independent Alexandru Cumpănașu cu ocazia campaniei electorale desfășurate
pentru alegerea Președintelui României din anul 2019**

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 42 alin. (1) și ale art. 44 alin. (1), (4) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în perioada 6.01.2020—5.02.2020 s-a desfășurat misiunea de control referitoare la verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale înregistrate de candidatul independent Alexandru Cumpănașu cu ocazia campaniei electorale desfășurate pentru alegerea Președintelui României din anul 2019.

Constatări:

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că pentru campania electorală aferentă alegerii Președintelui României din anul 2019 candidatul independent Alexandru Cumpănașu a avut contribuții electorale în cuantum total de 559.174,91 lei, astfel: 375.500,00 lei contribuții provenite din venituri proprii și 183.674,91 lei venituri provenite din donații. Cheltuielile electorale conform documentelor justificative au fost în cuantum de 555.181,29 lei.

Nu au fost îndeplinite condițiile privind rambursarea cheltuielilor electorale prevăzute de art. 48 alin. (3) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 57 alin. (3) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 10/2016, cu modificările ulterioare.

S-a constatat faptul că au fost încălcate prevederile art. 11 alin. (1), art. 28 alin. (6) și (11), art. 36 alin. (3) lit. a) și alin. (3²) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și art. 59 alin. (2) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 10/2016, cu modificările ulterioare.

București, 5 februarie 2020.
Nr. 1.536.

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale
ale Partidului Social Democrat cu ocazia alegerii Președintelui României
din anul 2019

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 42 alin. (1) și ale art. 44 alin. (1), (4) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în perioada 6.01.2020—5.02.2020 s-a desfășurat misiunea de control referitoare la respectarea prevederilor legale privind veniturile și cheltuielile electorale înregistrate de Partidul Social Democrat cu ocazia alegerii Președintelui României din anul 2019.

Constatări:

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că pentru campania electorală aferentă alegerii Președintelui României din anul 2019 contribuțiile electorale au fost în cuantum total de 19.766.500,00 lei, provenind din transferul fondurilor obținute din sursele de finanțare a activității curente în cuantum de 3.129.300,00 lei și din subvenții de la bugetul de stat în cuantum de 16.637.200,00 lei. Cheltuielile electorale au fost în cuantum de 19.446.951,64 lei, reprezentând cheltuieli efectuate din venituri provenite din subvenții de la bugetul de stat în sumă totală de 16.319.668,04 lei și cheltuieli efectuate din fonduri obținute din sursele de finanțare a activității curente în sumă totală de 3.127.283,60 lei.

Conform cererii de rambursare a cheltuielilor electorale depuse de către mandatarul financiar coordonator și a documentelor justificative, cuantumul cheltuielilor solicitate în vederea rambursării este de 3.127.283,60 lei.

În conformitate cu prevederile art. 48 alin. (12) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în urma verificărilor efectuate echipa de control a validat suma de 3.127.283,60 lei.

S-a constatat că au fost încălcate prevederile art. 36 alin. (3) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

București, 5 februarie 2020.

Nr. 1.537.

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
privind verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale
ale Partidului Puterii Umaniste (social-liberal) cu ocazia alegerilor
pentru Președintele României din anul 2019

— extras —

În conformitate cu prevederile art. 42 alin. (1) și ale art. 44 alin. (1), (4) și (6) din Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în perioada 12.12.2019—5.02.2020 s-a desfășurat misiunea de control referitoare la verificarea legalității veniturilor și cheltuielilor electorale înregistrate de Partidul Puterii Umaniste (social-liberal) cu ocazia alegerilor pentru Președintele României din anul 2019.

Constatări:

Ca urmare a verificărilor efectuate asupra documentelor puse la dispoziția echipei de control s-a constatat că pentru campania electorală aferentă alegerilor pentru Președintele României din anul 2019, contribuțiile electorale au fost în cuantum de 803.398,00 lei, provenind din venituri proprii în cuantum de 772.498,00 lei și transferuri obținute de către formațiunea politică în afara campaniei electorale în cuantum de 30.900,00 lei, iar cheltuielile electorale au fost în cuantum de 1.596.998,70 lei.

Conform declarației privind cuantumul datoriei înregistrate ca urmare a campaniei electorale, Partidul Puterii Umaniste (social-liberal) a înregistrat datorii în cuantum de 794.981,62 lei.

Nu au fost îndeplinite condițiile privind rambursarea cheltuielilor electorale prevăzute de art. 48 alin. (3) din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 57 alin. (3) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 10/2016, cu modificările ulterioare.

S-a constatat că au fost încălcate prevederile art. 36 alin. (3) și (32) și art. 28 alin. (15) raportat la art. 37 din Legea nr. 334/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

București, 5 februarie 2020.

Nr. 1.580.

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2020 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55
8.	Colecția Legislația României	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2020 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
 IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
 și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
 (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
 Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
 Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
 bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
 Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

